

Liburuaren edukinez, lehen zatian, koba zuloetan ehizari izango zenagandik hasi, etxola edo saletxeetan artzai ibili zenetik baserrian nekazari kokatu arteko adierazpena dakar. Bigarrenean sukalde inguruko gora-beherak, ohitura, mitologia, janari, lanabes,... bere inguru guzia hartzen duela, oiha-nak eta txoriak, haize eta kuarta-tenporen garrantzia eta misterioa,... Haize moten adierazpena ez da edonolakoa, eta ur-tearoak esaera zaharretan biltzean bada herri literaturako eta herri filosofiako gauza bitxirik ere. Erlijioa bera ere aintzina nako sineskeretatik kristautasunera arte, honek berakin eskaintzen duen inguru guzia hartuaz.

Libururako baliatu den bibliografia oharrez bukatzen du, «Aipamenak» deituz. Baina, sail horren aurreko orrian ematen du azken solas laburtxo bat Xalbadorren bertso honekin bukatzeko:

*Anai-arrebak, entzun ene aho-hotsa:
izate bat ez daike hezur hutsez osa;
herria da gorputza, hizkuntza bihotza;
bertzetik berextean bitarik bakotxa,
izate horrendako segurra hil hotza.*

* * *

ANTONIO ZAVALA.—*Esaera zaarren bilduma berria*. (I eta II tomo). Auspoa Liburutegia. Tolosa, 1985.

Gai aproposa bildu digu oraingoan Antton Zavalak Auspoa sailerako 184 eta 185. zenbakiak osatzera datoztenak burutzeaz. Bi aletan datoz, guztira 3.133 esaera zahar, entzun eta irakurrietatik hautatuak. Zahar hitza, zuhur hitza.

Bi liburuok, harpidedunoi iritsi ere Eguberriz iritsi zaizkigu, nere aho-mihinean honako esaldi hau nerabilela: Gabon, bon-bon; Natibitate, ase ta bete; San Estebantxe, bestetan letxe (legetxe). Durangaldian ez ezik Eibarren ere esaten denez, Gabon gabeko poza eta ospakizuna, biharamunean ase, baina ondorean, San Esteban eguna ttipi dela jai egun handi haiekin konparatuz, horregatik, bestetan bezala (legetxe) lanera joan beharrezkoa.

Lehen partearen kidekoa da: Dagonean bon-bon, ez dagoanean egon. Eibarren erabiltzen duguna, eta horren antzerakoa da Azkuek bere garaian jaso eta orain lehen liburuaren 77. orrialdean datorrena.

Baina, esaerotan ustekaberik ere aurkitu dugu. Horra hor, nondik jakin dugun zeruan meza entzutera iritsiko garela *Egan* egiten dugunok. Hau zoriona! Lehen liburuaren 83. orrialdean, 755 esaeran, honako hau irakurtzen bai dugu: «Egan egin baneza, zeruan entzungo nuke meza». Ele ederra ez omen da beti gezurra.

Liburuetan gauzonak beti eskaini zaizkigu, baina esaera bildumarik urri. Agindu bai, baina: Esana bat eta egina bi, esanaren kontentuz izan hari.

Orain, ahaztu samar zebiltzan esaera zaharrez eta orainago bidutakoez horniturik oso ondo datorkigu idazleak horiek erabiltzera kezkatzeko eta berriak sortzera bultzatzeko. Horregatik, gure abegirik onena merezi du. Bakotxari berea, Jainkoaren legea (Eibartar sinesgaitzak ere esaten dutenez).

* * *